

DZIENNIK WILEŃSKI

Adres Redakcji i Administracji: Dominikańska Nr. 4.

Redakcja otwarta od godz. 2—4 po poł.

Administracja otwarta codziennie od g. 10 do 6 wiecz., w niedziele od 1—2.

WARUNKI PRENUMERATY w Redakcji: Rocznie—12 mk., półrocznie—6 mk., kwartalnie—3 mk., miesięcznie—1 mk. **Z przesyłką:** Rocznie—14 m. 40 fen., półrocznie—7 m. 20 fen., kwartalnie—3 m. 60 fen., miesięcznie—1 m. 20 fen. **Zmiana adresu—20 fen.**

CENY OGŁOSZEŃ: Na 4-ej str. za wiersz drobnego druku—25 fen., nekrologi—60 fen. Ogłoszenia drobne za wyraz—5 fen. Ogłoszenia przyjmuje Administracja „Dziennika Wileńskiego” do godz. 4 po poł. Po godz. 4-ej nekrologi i inne niecierpiące zwłoki zawiadomienia przyjmuje drukarnia ks. A. Rutkowskiego, Królewska (Botaniczna) № 7.

Numer pojedynczy 6 kop. = 10 fen.

Gazeta wychodzi codziennie — z wyjątkiem dni poświęconych.

TELEGRAMY.

(W. T. B.)

KOMUNIKAT URZĘDOWY NIEMIECKI.

Kwatera główna 15-go bm.

Godz. 7 m. 45 wiecz.

NA ZACHODZIE.

Ataki angielskie, dokonywane po południu z obu stron Ancre oraz na południowym brzegu Sommy, nie powiodły się.

Około Sailly-Saillisel oraz pod Pressoire trwa walka.

W SIĘDMIOGRODZIE.

Czynimy postępy na froncie południowym.

Kwatera główna 16-go bm

FRONT ZACHODNI.

Grupa wojsk następcy tronu bawarskiego ks. Rupprechta.

Częściowe natarcia Anglików nad drogą Maily—Serre, jako też na wschód i południo-wschód od Beaumont rozbiły się w walce na granaty ręczne. Silniejsze ataki przeciwko Grandcourt złamały się w ogniu naszym.

Wydarliśmy Francuzom wschodnią część Saillisel w zaciętej walce, która toczyła się w domach. Wieczorem hanowerski pułk strzelecki № 73 szturmował okopy francuskie na północnym skraju lasu St. Pierre—Vaast. Wzięto 8 oficerów, 324 żołnierzy i 5 karabinów maszynowych.

Podczas wczorajszych walk na odcinku Alaincourt—Pressoir żadna zmiana co do obustronnych pozycji nie nastąpiła.

Ofiarą nieprzyjacielskiego napadu lotniczego na Ostendę padło 39 Belgów.

Jako odwet za obrzucanie bombami spokojnych wsi lotaryńskich, ostrzeliwano ostatnimi dniami Nancy i zarzucono bombami z latawców.

FRONT WSCHODNI.

Front generała-feldmarszałka księcia Leopolda Bawarskiego.

Około przyczółka mostowego w Dünhof (na południo-wschód od Rygi) odparto atak oddziału piechoty rosyjskiej.

Front wojsk generała-pułkownika arcyksięcia Karola.

W części południowej Karpat leśnistych ożywiła się obustronna działalność artylerji.

Na wschodnim froncie siedmiogrodzkim na wschód od doliny Putna rozbiły się silne ataki rosyjskie. Na północ od Sulta austro-węgierskie wojska dokonały wywiadu na Mt Alunis.

Około Sosmezö (nad przełęczą Oito) natarcia rumuńskie nie miały powodzenia.

Walka na północ od Campolungu zaogniła się. Również na drogach, wiodących przez przełęcze Czerwonej Wieży i Szurdak w kierunku południowym, Rumuni zacięte bronią swej ziemi ojczystej.

Zrobiliśmy postępy i wzięliśmy wczoraj 5 oficerów i przeszło 1,200 żołnierzy.

FRONT BAŁKAŃSKI.

Grupa wojsk generała feldmarszałka v. Mackensena.

W Dobrudży pomniejsze utarczki wysuniętych oddziałów. Wiadomość rumuńska co do zajęcia Bonascicu jest zmyślna.

Na kilku punktach linii Dunaju ostrzeliwanie z brzegu na brzeg.

Front Macedoński.

Przygotowane nowe pozycje na odcinku Cerna zostały zajęte. Nad Strumą utarczki przednich oddziałów.

Pierwszy generał-kwatermistrz.
Ludendorff.

KOM. URZĘD. ASTR.-WĘGIERSKI.

Wiedeń, 16 listopada.

FRONT WSCHODNI.

Front wojsk generała-pułkownika arcyksięcia Karola.

Walki po obu brzegach rzek Szyl i Olt (Alt) rozwijają się pomyślnie. Wzięto przeszło 1,200 jeńców.

Na północ od Campolungu i około Sosmezö odparto silne ataki rumuńskie.

Na północ od Sulta austro-węgierskie oddziały dokonały wywiadu na Mt-Alunis.

Na południo-wschód od Tölgyes ataki rosyjskie spełzyły na niczem.

Na wyżynach Mestekanesti utarczki przednich straży.

Front wojsk generała-feldmarszałka księcia Leopolda Bawarskiego.

Na froncie wojsk austro-węgierskich szczególnej działalności bojowej nie było.

FRONT WŁOSKI

Rozwijając operacje na wschód od Gorycji, o których doniesiono już wczoraj, wojska nasze ponownie zdobyły okop nieprzyjacielski, wzięły 60 Włochów do niewoli i zdobyły 2 karabiny maszynowe.

Jeden z naszych oddziałów lotniczych bombardował zakłady wojskowe około stacji Perla Carnia.

FRONT POŁUDNIOWO-WSCHODNI.

Szczególnych wypadków nie było.

Zastępca szefa sztabu generalnego
v. Hoefler
Feldmarszałek-leutnant.

BERN (16 listopada).

Jak donosi „Bund“,

HENRYK SIENKIEWICZ
zmarł wczoraj w Vevey
na atak sercowy.

BERLIN (13 b. m. Urzędownie.) D. 5 listopada o 80 mil morskich na zachód od Malty nasza łódź podwodna zatopiła za pomocą torpedy transportowiec nieprzyjacielski o pojemności 12,000 tonn, któremu towarzyszyły kontrtorpedowce i parowce rybackie.

BERLIN (16 bm.) Jak dowiaduje się «Voss. Zeit.», Reichstag ma być zwołany na 5 grudnia.

BERLIN (16 bm.) Podług «B. T.» koło Polskie Reichstagu i Sejmu obradowały wczoraj nad nową sytuacją.

BERLIN (16 bm.) Do «Deutsche Tagesztg» donoszą ze Sztokholmu: Podług «Rieczki» Wielki Książę Mikołaj Mikołajewicz zawezwany został przez Cesarza do kwatery głównej.

Sytuacja wojenna.

Major Moraht w środowym numerze «Berl. Tag.» pisze:

Zachodni nasz front wskutek natarcia Anglików w d. 13 listopada uległ zmianie. Ogólna sytuacja na zachodzie nie została bynajmniej zachwiana, w każdym jednak razie możliwość, dokonana przez Anglików w postaci rozszerzenia swych zdobyczy w kierunku północnym, nie jest bez znaczenia. Od pewnego czasu stało się wiadomem, że Francuzi objęli część frontu w wycinku natarcia na północ od Sommy.

Prawdopodobnie umożliwiło to Anglikom skupienie sił swych na wysuniętych punktach naszego frontu, dotychczas mało niepokojonych podczas wielkiej bitwy nad Sommą.

Od 1-go lipca nie podejmowane było żadne większe natarcie na kolano naszych pozycji około Beaumont—Hamel i St. Pierre-Divion. W dniu 13-go listopada angielskie dowództwo wojskowe po silnym zbombardowaniu ogniem działowym zdobyło te pozycje. W ten sposób utworzyło się nowe ognisko walk na froncie zachodnim.

Front włoski uciszył się całkowicie. Wyczerpanie nieprzyjaciela po dziewiętej walce nad Isonzo musi być poważne. Nie można wprawdzie w obecnej chwili ocenić strat przeciwnika, ale nie ulega wątpliwości, że straty dwóch połączonych armji włoskich są nie mniejsze, niż w ósmej bitwie nad Isonzo, kiedy armja Cadorna utraciła w zabitych, rannych i jeńcach 100,000 ludzi.

Niezadowolone we Włoszech rośnie, mimo to jednak — jak słychać — czynione są przygotowania do dziesiątego już natarcia w kierunku Tryjestu.

Ofensywa gen. Sarrailla, jak wyjdaje się, została ożywiona przez przyjazd gen. Roquesa. Francuski minister wojny przybył do Macedonii akurat w chwili, kiedy przywiezione tam zostały nowe wojska francuskie.

Obecne natarcie w kierunku Monastyr i na północ od Cernej znowu się rozpoczęło. Walki nie są jeszcze skończone, a najlepszą odpowiedzią na przechwałki Francuzów o «znakomitych powodzeniach» są słowa gen. Jekowa, że na to, by Sarraill mógł odnieść powodzenie, musiałby mieć dwa razy silniejszą armję.

Walki na froncie siedmiogrodzkim w ostatnich czasach wszystkie zostały rozstrzygnięte na naszą korzyść. Rosjanie zostali odpartci ku granicznemu grzbietowi górskiemu, a wojska gen. Arza stale czynią postępy. Wojska Falkenhayna stoją na północ od Sinaja, Campolungu, a w okolicach Orsowy również poczyniono postępy.

Na froncie Dobrudży odbyło się przegrupowanie wojsk. Wojska rosyjskie pod dowództwem Sacharowa posunęły się na południe i zajęły Harsowę.

Sprawy polskie.

Rada Stanu i Sejm.

«Dziennik Rozporządzeń» Warszawskiego general-gubernatorstwa w numerze z dn. 13 listopada podaje poniższą ustawę Rady Stanu i Sejmu, o utworzeniu których komunikowaliśmy już na podstawie telegraficznej wiadomości ag. Wolffa.

Artykuł 1.

W mieście stołecznym Warszawie utworzone będą: «Rada Stanu w Królestwie Polskim» i «Sejm».

Artykuł 2.

Przedstawicielstwo tych części Królestwa Polskiego w Sejmie i w Radzie stanu, które się znajdują pod zarządem okupacji austro-węgierskiej, będzie ustalone na mocy umowy z rządem austro-węgierskim.

Przedstawicielstwo general-gubernatorstwa warszawskiego będzie miało miejsce w sposób następujący:

Artykuł 3.

Posłów do Sejmu wybierają powiatowe, a w powiatach miejskich Warszawskim i Łódzkim korporacje miejskie; na poszczególne powiatowe związki komunalne przypada:

1. na Warszawski pow. miejski	10 posłów
2. na Warszawski pow. ziemski	3 »
3. na Łódzki powiat miejski	5 »
4. na Łódzki powiat ziemski	4 »
5. na pow. Będziński	3 »
6. » » Częstochowski	2 »
7. » » Wieluński	1 poseł
8. » » Sieradzki	2 posłów
9. » » Kaliski i Turecki	3 »
10. » » Koniński i Stupecki	2 »
11. » » Kolski	1 poseł
12. » » Łęczycki	1 »
13. » » Włocławski i Nieszawski	3 posłów
14. » » Kutnowski i Gostyński	2 »
15. » » Lipnowski i Rypiński	2 »
16. » » Płocki, Płoński i Sierpecki	3 »
17. » » Mławski, Ciechanowski i Przasnyski	3 »
18. » » Pułtusk i Makowski	2 »
19. » » Łowicki i Sochaczewski	2 »
20. » » Skierniewicki	1 poseł
21. » » Rawski	1 »
22. » » Błotki	1 »
23. » » Grójce	1 »
24. » » Mińsko-Mazowiecki	1 »
25. » » Garwoliński	1 »
26. » » Łukowski	1 »
27. » » Siedlecki	1 »
28. » » Sokołowski i Węgrowski	2 posłów
29. » » Łomżyński, Kolneński i Mazowiecki	3 »
30. » » Ostrowski	1 poseł
31. » » Ostrołęcki	1 »
32. » » Szczyrzyński	1 »

Razem 70 posłów

Gdy jeden z powiatowych związków komunalnych winien wybrać 3 lub więcej posłów, wybory odbędą się według zasad wyborów proporcjonalnych.

Artykuł 4.

Wybierane na posłów do Sejmu mogą być tylko osoby, należące na mocy miejsca zamieszkania lub własności nieruchomości do związku komunalnego, którego są przedstawicielami.

Bierne prawo wyborcze zależy prócz tego od następujących warunków. Kandydat winien:

1. być poddanym Królestwa Polskiego,
2. być mężczyzną,
3. mieć skończonych lat 30,
4. posiadać nieskazitelność obywatelską,
5. władać językiem polskim, ustnie i na piśmie.

Bierne prawo wyborcze będzie w zawieszeniu na czas trwania postępowania upadłościowego oraz na czas przydatności opiekuna lub kuratora.

Prawa wynikające z wyboru wygasną z chwilą, gdy odpadnie jeden z warunków wybieralności.

Artykuł 5.

Wybory uzupełniające na posłów

do Sejmu na miejsce tych, którzy przestali być posłami, będą uskutecznione podług bliższego zarządzenia Szefa Administracji przez powiatowe związki komunalne, przez które został wybrany ten, który przestał być posłem.

Wybory uzupełniające będą uskuteczniwane większością głosów i również w tych powiatowych związkach komunalnych, które wybierają posłów podług zasad wyborów proporcjonalnych.

Artykuł 6.

«Rada stanu w Królestwie Polskim» składa się z prezesa oraz członków wybranych i powołanych.

Prezesa mianuje Jeneral-Gubernator Warszawski.

Z terytorjum Jeneral-Gubernatorstwa Warszawskiego wybranych będzie 8-iu członków Rady stanu przez Sejm podług zasad wyborów proporcjonalnych.

Jeneral-Gubernator mocen jest powołać dalszych czterech członków do Rady stanu.

O członkach wybranych i powołanych z terytorjum okupacji austro-węgierskiej zarządzone będzie w umowie z rządem austro-węgierskim (ustęp 1-szy art. 2-go).

Artykuł 7.

Członkowie Rady stanu nie muszą być posłami do Sejmu; pozatem warunki dla wstąpienia i pozostawania w Radzie stanu są te same, jak warunki dla wstąpienia i pozostawania w sejmie.

Artykuł 8.

Sąd najwyższy w Warszawie rozstrzyga w przedmiocie zażaleń, dotyczących legitymacji posłów do Sejmu i wybranych członków Rady stanu.

Wnieść zażalenie mocni są członkowie korporacji wyborczych powiatowych związków komunalnych, o ile to zażalenie dotyczy posłów ich powiatu. To samo prawo przysługuje grupie składającej się najmniej z 5-iu posłów do Sejmu oraz Szefowi Administracji przy Jeneral-Gubernatorstwie Warszawskim.

Artykuł 9.

Szef Administracji delegowany zostaje jako Komisarz Jeneral-Gubernatora przy Radzie stanu w Królestwie Polskim i przy Sejmie.

Szefowi Administracji i upoważnionym przez niego członkom jego zarządu przysługuje prawo zabierania głosu każdej chwili w Radzie stanu i na Sejmie.

Artykuł 10.

Język, w którym będą się toczyły rozprawy w Radzie stanu w Królestwie Polskim i na Sejmie, będzie polski.

Na życzenie Komisarza Jeneral-Gubernatora mowy wypowiedziane w języku polskim winny być przetłumaczone na język niemiecki. Komisarz Jeneral-gubernatora i jego zastępcy mocni są posługiwać się językiem niemieckim. Oświadczenia ich będą tłumaczone na język polski.

RADA STANU W KRÓLESTWIE POLSKIM.

Artykuł 11.

Rada Stanu winna obradować w przedmiocie projektów ustaw, przekazanych jej w celu obradowania przez Jeneral-Gubernatora, i wydać mu jej opinie.

Artykuł 12.

Rada Stanu mocna jest stawiać wnioski w sprawach kraju, pochodzące z własnej inicjatywy.

Komisarz Jeneral-Gubernatora jest mocen lecz nie obowiązany przyjmować udział w obradach nad temi wnioskami.

Artykuł 13.

Rada Stanu winna przygotować uchwały Sejmu.

Artykuł 14.

W każdym miesiącu odbywa się jedno posiedzenie Rady Stanu w Warszawie. Dalsze posiedzenia będą się odbywały, o ile tego wymagać będzie stan sprawy. Szef Administracji wysłał zaproszenia na posiedzenia.

Sposób załatwiania spraw w Radzie Stanu będzie ustalony przez regulamin, wydany przez Jeneral-Gubernatora.

SEJM.

Artykuł 15.

Przedmiotem uchwał sejmu będzie tymczasem:

1. Użycie funduszu dotacyjnego, przewidzianego w ust. 2-im art. III go A. 5 Ordynacji powiatowej dla Jeneral-Gubernatorstwa Warszawskiego z dnia 22 stycznia 1916 r. (Dziennik Rozp. № 20). Fundusz dotacyjny zostaje przeznaczony dla poparcia zadań powiatowych związków komunalnych, co nie będzie się ograniczało do finansowo słabych powiatów;

2. Użycie funduszu meljoracyjnego krajowego, umieszczonego w budżecie Jeneral-Gubernatorstwa Warszawskiego;

3. Użycie funduszu umieszczonego w budżecie Jeneral-Gubernatorstwa Warszawskiego, dla poparcia odbudowy miejscowości, zburzonych przez wojnę.

Uchwały Sejmu wymagają zgody Rządu.

Artykuł 16.

Jeneral-Gubernator mocen jest przekazać Sejmowi inne jeszcze przedmioty do uchwały lub do obradowania.

Artykuł 17.

Sejm mocen jest uchwalić za zwolnieniem Jeneral-Gubernatora, by zostały nałożone dodatki do podatków bezpośrednich i zaciągnięte pożyczki w celu spełnienia zadań, przekazanych mu przez artykuły 15—16.

Artykuł 18.

Jeneral-Gubernator zwołuje Sejm i w miarę potrzeby odracza i zamyka posiedzenia Sejmu. Pozatem obrady na Sejmie będą prowadzone podług regulaminu, który winien być zatwierdzony przez Jeneral-Gubernatora.

Sejm wybiera swoje przyzdyum.

Prezesa zatwierdza Jeneral-Gubernator.

Artykuł 19.

Rozporządzenie niniejsze pozostawia nienaruszonym rozporządzenie, dotyczące utworzenia Rady Krajowej Szkolnej.

Artykuł 20.

Szefowi Administracji przy Jeneral-Gubernatorstwie Warszawskim polecenie zostaje wykonanie niniejszego rozporządzenia.

Warszawa, dnia 12 bm. 1916 r.

Jeneral-Gubernator v. Beseler.

PRZEPISY, dotyczące dobrowolnego wstępowania do wojska polskiego.

Prasa warszawska podaje wydane przez gen.-gub. v. Beselera «Przepisy dotyczące dobrowolnego wstępowania do wojska polskiego», które przedrukujemy z pominięciem niektórych drugorzędnych szczegółów w skróceniu:

Termin i miejsce zgłoszenia. Od dnia 22-go listopada 1916 roku u wszystkich wójtów General-gubernatorstwa War-

szawskiego wyłożone będą spisy dla osób, które chcą dobrowolnie zgłosić się do wojska polskiego. W większych miejscowościach i miastach urządzi się wedle potrzeby osobne biura zgłaszania. Szefowie powiatów (prezydentowie policji) ogłoszą termin i miejsce otwarcia tych biur za pomocą ogłoszeń.

Zgłaszanie ma się odbywać o ile możności u wójta (w biurze zgłoszeń) w obwodzie, do którego należy miejsce zamieszkania danego ochotnika.

Przepisy, dotyczące wieku. Wszyscy Polacy bez różnicy języka i wyznania, mieszkający na terytorjum oswoobodzonym przez zjednoczone wojska państw centralnych mogą się zgłaszać, o ile kończą w ciągu roku, w którym się zgłaszają, najmniej osiemnaście a najwięcej czterdzieści pięć lat. Jeżeli swym wykształceniem i stanowiskiem społecznym ochotnik nadaje się do późniejszej kariery oficerskiej, wówczas granica wieku przesunięta być może aż do ukończonego pięćdziesiątego roku życia.

Przeszkody do przyjęcia ochotników. Do wojska polskiego nie będą przyjmowani ci wszyscy, którzy z powodu popełnionych swego czasu przestępstw i przewinień byli karani pozbawieniem wolności lub czci i przeto stali się niegodnymi przyjęcia.

Przestępstwa polityczne zasadniczo nie odnoszą się do powyższego.

Wymagane dokumenty. Ażeby być wciągniętym na listę zgłoszeń, należy przy zgłoszeniu przynieść swój paszport oraz o ile możności i metrykę urodzenia lub chrztu i świadectwa szkolne.

Wybór rodzaju broni. Tymczasowo zostaną utworzone następujące rodzaje broni:

Piechota z oddziałami karabinów maszynowych.

Kawalerja.

Kompanje sanitarne i tabor.

Obowiązki zgłoszonych. Przy zgłoszeniu dostaną ochotnicy t. zw. «poświadczenie zgłoszenia» z numerem, pod którym są zapisani na liście zgłoszeń. To poświadczenie należy wkleić za ostatnią stroną paszportu i przechować starannie. Od dnia ogłoszenia ochotnicy muszą się liczyć z tem, że zostaną powołani w każdej chwili do zbadania wojskowo-lekarskiego i, że w razie uznania ich zdolności do służby, natychmiast mogą zostać powołani.

Badania wojskowo-lekarskie. Dzień i miejsce badania wojskowo-lekarskiego będzie ogłoszony w swoim czasie.

Powołanie ochotników zdolnych do służby. Kto przy zbadaniu zostaje uznany za zdolnego do służby otrzyma tak zw. «świadectwo przyjęcia» i odpowiedni dopisek w paszporcie. Powołanie do służby przy odnośnej informacji wojskowej następuje albo zaraz po zbadaniu wojskowo-lekarskim albo też ochotnik otrzymuje tymczasowy urlop. Kto otrzymał świadectwo przyjęcia ten temsamem należy do wojska polskiego. Od tej chwili stoi on aż do zawarcia pokoju do dyspozycji władz wojskowych i może zostać puszczony przez takowe li tylko w drodze «postępowania zwalnającego». Jeżeli nowozaciętny ze świadectwem przyjęcia uchylił się od stawiennictwa do swego oddziału, staje się winnym dezercji.

Zwrot kosztów. Każdemu nowozaciętnemu, który otrzymał «świadectwo przyjęcia» należy się przy wstąpieniu kwota 30 marek, na pokrycie mniejszych nadzwyczajnych wydatków w pierwszych dniach służby.

Narodowe i prawno-państwowe stanowisko ochotników. Ażeby armji polskiej zapewnić stanowisko na zasadach prawa międzynarodowego jako «wojska państwa wojącego» musi ona tymczasowo być przyłączona do wojska niemieckiego pod względem naczelnego kierownictwa i ustosunkowania prawnego.

Odnosnie do poborów, żołdu, utrzymania, wyekwipowania, rent inwalidów, opieki nad rodzinami i osieroconymi przysługują żołnierzowi ochotniczego wojska polskiego te same prawa i przywileje, co i żołnierzom armji niemieckiej.

Uniformy, sztandary (chorągwie). Polskie wojsko otrzymuje uniformy z polskimi narodowymi odznakami. Przejego sztandary i chorągwie powstana z dawne polskie znaki wojskowe z białym orłem w czerwonym polu.

Prawne uregulowanie stosunków wojskowych. Prawne uregulowanie stosunków wojskowych zastrzega się.

Naczelny Dowódca na Wschodzie, ks. Leopold Bawarski, w gościnie u legjonu polskiego.

Z głównej kwatery Wschodu donoszą, że 14 b. m. niemiecki Naczelny Dowódca na Wschodzie, ks. Leopold Bawarski, po raz pierwszy odwiedził legjon polski.

Na dworcu oczekiwali zapowiedzianego przybycia księcia Leopolda Bawarskiego komendant legjonu polskiego oraz zastępczy dowódca tego legjonu. Wartę honorową stanowią

na dworcze kompanja legjonu polskiego.

Po przybyciu ks. Leopold Bawarski wraz ze swiatą udał się w samochodach przez miasto na znajdujący się w pobliżu plac ćwiczeń, gdzie były uszykowane: legjon polski, dwa bataljony niemieckie oraz delegacje wojsk austriackich.

Po przeglądzie tych oddziałów, ks. Leopold Bawarski udał się do kasyna oficerskiego na śniadanie, które zostało wydane przez legjon polski na cześć Naczelnego Dowódcy oraz komendantów sąsiadujących z legionem oddziałów niemieckich i austriacko-węgierskich. Podczas tego śniadania komendant legjonu polskiego wznosił zdrowie sprzymierzonych monarchów, szlachetnej decyzji, których Polska zawdzięcza początek nowego rozkwitu. J. Ces. Wysokość ks. Leopold Bawarski w odpowiedzi swej wspominał o dawnej sławie oręża polskiego i wyraził przekonanie, że synowie okażą się godni ojców. Wychylił on kielich za Królestwo Polskie i za legjon polski, który się zwycięsko wyróżnił w trudnych walkach.

Kwestja armji polskiej.

Jak donosi «Nowa Gazeta», w Warszawie 10 b. m. w godzinach wieczornych w Alei 3 Maja odbyła się gorąca manifestacja na rzecz Armji Polskiej i Piłsudskiego, urządzona przez młodzież szkół wyższych. Tysiące akademików i uczniów starszych klas zeszło się pod godłami narodowymi. Z ławek wiaduktowych utworzono prowizoryczną trybunę i młodzi mówcy swoich kolegów zagrzewali do broni, do wstępowania w szeregi armji polskiej, która zostanie przez rząd narodowy powołana do życia.

Rozrzucając z trybun mocne słowa: «Niech żyje Armja polska polska!» — młodzież z całej piersi podchwytywała, a imię twórcy polskiego ruchu zbrojnego obwoływano entuzjastycznie.

— Niech żyją Legjony! — ktoś dodał.

— Niech żyje Polska Organizacja Wojskowa!

— Niech żyją Legjony i Polska Organizacja Wojskowa! — rzucano namiętnie w odpowiedzi.

Tegoż dnia ukazała się w Warszawie odezwa C. K. N. zawierająca, między innymi, co następuje:

Polacy!

Władze okupacyjne wydały wczoraj odezwę o wojsku polskim. Odezwa ta wywołała zaniepokojenie i różnorodną pogłoski, wobec których Centralny Komitet Narodowy, stojąc niezmiennie na swem stanowisku, stwierdza co następuje:

Armja Narodowa jest niewątpliwie następstwem proklamowania Państwa Polskiego. Dążyć do jej utworzenia, uważać ją za skarb swój najcenniejszy musi naród polski, jeśli nie chce spaść z powrotem do poziomu niewoli.

Armję, będącą najczystszy wyrazem woli i zapału narodu, musi powołać Rząd Polski, jedynie uprawniony szafarz krwi polskiej.

W Legionach, które od dwóch lat z górą walczą bohatercko z przemocą moskiewską, mamy nie tylko gotowe kadry, ale dowód, że naród polski potrafi się zdobyć na męstwo i hartowną wolę w odpięciu przemocy i gwałtu.

W uprawnionej nadziei, iż powyższe postulaty spełnione zostaną, wzywamy Was Polacy, byście się na rozkaz Rządu Polskiego stawili pod narodowe sztandary.

Ojciec św. dla Polski.

«Osservatore Romano» ogłasza pisma dziękczynne Antoniego Osuchow-

skiego, prezesa utworzonej na podstawie inicjatywy Papieża z dn. 21 listopada 1915 r. komisji ratunkowej dla Polski i sprawozdanie z wyniku urzędzonej z inicjatywy Papieża w całym świecie składki na rzecz Polski. Zebrano ogółem 3,791,293 fr. Z tego zebrano 1,601,381 fr. w Niemczech, 308,834 fr. w Austro-Węgrzech, a 708,451 fr. w Stanach Zjednoczonych Ameryki, natomiast tylko 88,119 fr. w Rosji, 113,439 fr. we Francji, a 155,000 fr. w Anglii.

Kwestja polska a Rosja i mocarstwa zachodnie.

Z Kopenhagi donoszą do «Berl. Lokalanztz.», że proklamowanie niepodległości Polski zaczyna już wywoływać ożywioną i podnieconą wymianę zdań pomiędzy Anglią i Rosją. Rosyjskie koła biurokratyczne sądzą, że Anglia uważa wspomniane proklamowanie Królestwa Polskiego za porażkę dyplomatyczną koalicji, winę której ponosi wyłącznie Rosja. Natychmiast po otrzymaniu pierwszych wiadomości w tej sprawie, poseł angielski w Petersburgu, sir Jerzy Buchanan, wystarał się drogą oficjalną z polecenia swego rządu o audjencję u cesarza, podczas której nie był nikt obecny poza osobistym otoczeniem cesarza. Audjencja ta trwała 3 godziny. Buchanan wrócił do Petersburga ogromnie wzburzony i oświadczył w kołach angielskich, że będzie próbował obecnie dokonać decydującego zamachu przeciwko Stürmerowi, gdyż wobec panującej obecnie w Rosji kliki, Rosja mało może być przyjmowana pod uwagę, jako sprzymierzeniec. Kwestja polska zawsze była kwestją sporną pomiędzy Rosją a mocarstwami zachodnimi.

Podbudzanie to ze strony Anglii bardzo chłodno jest spotykane w kołach obecnego rządu rosyjskiego Stürmer i Protopopow uważają swe stanowiska za mocne.

Również posłowie francuski i włoski byli na posłuchaniu u cesarza. W kołach dyplomatycznych oczekują, że posłowie angielski, francuski i włoski w najbliższych dniach złożą w rosyjskim ministerjum spraw wewnętrznych notę werbalną, w której ma być zaznaczone, że sprzymierzone mocarstwa zachodnie potępiają politykę Rosji w kwestji polskiej i w przytrzymywaniu się jej nadal widzieć będą ciężką szkodę dla wspólnej sprawy.

Stanowisko żydów w sprawie niepodległości Polski.

W związku z ogłoszeniem niepodległości Polski warszawska «Hacéfira» wystąpiła z następującym artykułem:

«Rzecz się stała, o której przez dziesiątki lat nikt marzyć nie śmiał. Państwo polskie zmartwychwstało. Jakże długo walczyli najlepsi synowie Polski o to państwo, o własne, wolne państwo! Ileż potoków krwi przeleli wybrańcy narodu w dążeniu do przywrócenia własnego państwa! Gdy kraj został na części rozdarty, reszty sił zużyto, aby walczyć z Rosją, która kraj uciemięczała. Przewagą liczebną wojska Rosja zwyciężyła i państwo polskie upadło.»

W dalszym ciągu autor opisuje powstanie 31 roku i 63, pogwałcenie ducha polskiego i tak pisze:

«My, żydzi, którzy zawsze stawaliśmy w szeregach Polaków, walczyliśmy o swe państwo i wolność, smucimy się smutkiem narodu polskiego i radujemy się w godzinie jego radości. Znaczna liczba żydów walczy w Legionach polskich. Jako wierni obywatele tej ziemi, [na której mieszkamy setki lat, tęskniliśmy zawsze do wolności Polski. Cierpieliśmy zarówno jak Polacy, nasi współobywatele, pod uciskiem Rosji, oprócz cierpień spowodowanych specjalnie o-

graniczeniami dla nas — żydów. Mało tego. Rosja, która gnębiła ducha narodu polskiego, usiłowała wciąż dla własnej polityki wzniecić w Polakach nienawiść przeciw nam. To, niestety, powiodło się Rosji po części; zaczął się naród polski sprzeniewierzać pod wpływem agitatorów rosyjskich pięknej swej tradycji tolerancyjnej.

Obecnie, gdy zniknęło jarzmo moskiewskie i już naród polski gnębić nazawsze przestało, mamy niepełną nadzieję, że naród polski wróci do tradycji swych przodków i zrozumie, że to stronictwo, które tyle lat szerzyło nienawiść do żydów i opierało swe istnienie na Rosji, szkodziło samej Polsce.

Nieznane nam są jeszcze szczegóły organizacji Państwa Polskiego, zostało już jednak ogłoszone, że Polska będzie państwem konstytucyjnym z monarchą dziedzicznym, z historji zaś wiadomo nam, że prawie wszyscy królowie polscy bronili żydów od ich nieprzyjaciół od nielicznych jednostek fanatycznych i warstw, które chciały żydom dokuczać. Żyjemy tedy nadzieję, że przyszedł król polski przejmie piękną tradycję królów polskich.

Wspaniałomyślnością Polska kierować się będzie i nią się wzmocni! Jednocześnie pisma warszawskie drukują następującą odezwę grupy niepodległościowej młodzieży wyznania mojżeszowego.

«Usilna praca dla wskrzeszonej niepodległej Polski wymaga dużo wysiłków i krwi od wszystkich, bez różnicy wyznań jej obywateli. Jednem z najpoważniejszych zadań chwili obecnej jest utworzenie stałego wojska polskiego, jako podstawy do samodzielnego bytu państwowego naszej Ojczyzny.

W kwestji tej daje się słyszeć sprzeczne zdania wśród młodzieży żydowskiej, zwłaszcza przybyłej ze wschodu.

Otóż zmuszeni jesteśmy zakomunikować, że my, jak i wszyscy Polacy wyznania mojżeszowego, których pradziadowie doznawali stałe gościnne i szczerego przyjęcia w dawnej wolnej i tolerancyjnej Polsce, winniśmy stanąć ręką w rękę w szeregach wojska Polskiego.

Młodzieży żydowska! Nie zwlekaj! Garnij się pod sztandary tworzącego się wojska polskiego».

Uniwersytet (budapeszteński do wszechnoiy warszawskiej.

Na ostatnim plenarnem posiedzeniu senatu uniwersyteiu w Budapeszcie, na wniosek prof. Kmethy'ego, postanowiono wysłać do królewskiego uniwersytetu polskiego w Warszawie następujące pismo powitalne:

Dzisiaj, kiedy nasz wzniosły apostołski król wraz z dostojnym cesarzem państwa niemieckiego na osobnym bodzonym przez zwycięską broń obywateli polskim proklamuje samodzielną konstytucyjną Królestwo Polskie, ten dziejowy, twórczy, moralnie i politycznie tak doniosły fakt także w sercach narodu węgierskiego, oddawna z narodem polskim zbratanego, wywołuje radość i zadowolenie.

Najstarszy uniwersytet w państwie węgierskiem, król.-węg. uniwersytet budapeszteński, przesyła braterskie pozdrowienie uniwersytetowi Królestwa Polskiego, który był także potężnym czynnikiem odrodzenia Polski i wznosi do Wszechmocnego modły, by uniwersytety węgierskie i polskie w niezamąconej przyszłości mogły w umysłach swych obywateli akademickich utrzymać te, kilka już wieków trwające uczucia sympatji, które między obu narodami, które tak wiele przecierpiał, nie zagasły. Nierozzerwalne węzły tworzyć będą podstawę szczęśliwej przyszłości naszych narodów.

Nabożeństwo polskie w Sofji.

Bułgarska agencja telegraf. donosi, że w dn. 19 listopada w Sofji, w tamtejszym kościele katolickim odprawione zostało uroczyste nabożeństwo z powodu ogłoszenia niepodległości Polski. Na nabożeństwie obecny był król bułgarski, członkowie rządu, posłowie państw centralnych i wszyscy Polacy w Sofji przebywający.

Z prasy niemieckiej.

Obrońca jest zwycięstwem.

Przywódca socjal-demokratycznej większości w Niemczech, poseł Scheidemann, walczy stale o możliwie najszybsze zakończenie wojny. W śródowym numerze «Vorwärts'u» wychodzi on z założenia, że dziś po 18 miesiącach wojny tylko krótkowzroczny człowiek wierzyć może, że jakiegokolwiek z walczących stron uda się drugą zmiążyć i podyktować jej warunki pokoju. W dalszym ciągu pisze on:

«Marzenia o zwycięstwie piastowane były we wszystkich krajach, zarówno z obu stron Wogezów, jak z obu brzegów kanału.

Zdobycie Alzacji i Lotaryngji, przesunięcie granicy francusko-niemieckiej do Renu były tak samo marzeniem, jak warunki pokojowe sędziemu niemieckich związków gospodarczych, jak tęsknota Rosjan za Śląskiem i Prusami Wschodnimi. Dla Niemiec dostatecznym zwycięstwem jest odparcie olbrzymiej przewagi przeciwnika, ponieważ dowodzi ono, że terytorjum Rzeszy jest nietknięte, samodzielność polityczna nienaruszona, podobnie jak zdolność do gospodarczego rozwoju.

Czegóż więcej trzeba?»

Scheidemann powołuje się następnie na mowę kanclerza Rzeszy z dn. 9 listopada i streszcza wynurzenia kanclerza w punktach następujących:

1. Niemcy wojny nie chcieli;
2. Niemcy prowadzą wojnę tylko jako walkę obronną;
3. Niemcy nigdy nie miały zamiaru anektowania Belgji;
4. Niemcy gotowe są przystąpić do międzynarodowego związku w celu zabezpieczenia pokoju.

Oświadczenia kanclerza Rzeszy — zaznacza w końcu Scheidemann — dają podstawę do rokowań o pokój, o ile druga strona życzy sobie tego. Jeśli państwa, które z nami walczą nie dają do tego, by nas zdusić, i jeśli zadowolą się one wyniesieniem z wojny niczego więcej, niż Niemcy otrzymać mogą, wtedy niema żadnej potrzeby przedłużania wojny.

Jeśli po oświadczeniu kanclerza Rzeszy przeciwnicy nasi odrzucą pośrednictwo neutralne, na które długo czekać nie będziemy, wtedy całkowitą odpowiedzialność za dalsze prowadzenie wojny wezmą na siebie».

Dookoła wojny.

Obstalunki koalicyjne w Stanach Zjednoczonych.

Według «Daily Mail», amerykańskie fabryki stali są zarzucone obstalunkami, poczynionymi przez państwa koalicyjne.

Anglja zamówiła w ostatnich czasach 43,000 tonn stali, w tej liczbie 25,000 t. płyt okrętowych, Japonja 12,000 t., Włochy 15,000 t., Australia 5,000 t. stali na płyty okrętowe. Rosja zawarła umowę na dostawę dla niej 70,000 drutu kolczastego, Francja zaś toczy jeszcze układy co do dostawy 30,000 t. drutu kolczastego.

Jak widzimy więc, Stany Zjednoczone w dalszym ciągu dzięki wojnie europejskiej otrzymują olbrzymie zyski i ogromne ofiary materialne, ponoszone przez kraje koalicyjne są tym strumieniem złota, który zasila wciąż życie ekonomiczne Ameryki.

Echa z Rumunji.

Jak podaje «Wiener Allgem. Zeit.», z wiadomości, pochodzących z Bukaresztu wynika, że naczelne dowództwo armji rumuńskiej nakazało wszystkim dowódczcom ograniczać się wyłącznie do defenzywy, zanim nie przybędą dalsze posiłki rosyjskie. Rosyjskie dowództwo wojskowe godzi się z tym zarządzeniem i obiecało możliwie najprędzej przysłać posiłki, aby znowu mogła być podjęta ofensywa przez armję rosyjsko-rumuńską.

Gazeta wiedeńska «Reichspost» donosi z Sofji, że podczas ostatnich przedsięwzięć monitorów austriacko-węgierskich w pobliżu kanału Belen zostało ustalone, że obecnie Rosjanie strzegą okolic nadbrzeżnych w Dobrudży, wojska rumuńskie zaś zostały przeważnie wysłane na front siedmiogrodzki.

«Neue Wiener Journal» donosi z Bukaresztu, że przybył tam generał rosyjski Bielajew wraz ze swym sztabem, złożonym z 30 francuskich i rosyjskich generałów w celu objęcia dowództwa nad fortecą bukareszteńską.

Niemcy.

Prawo o przymusie pracy.

«Vorwärts» podaje następujące szczegóły o nowym prawie, dotyczącym przymusu pracy w Niemczech:

«Wieść, jakoby prawo to miało być wprowadzone bez zezwolenia Reichstagu, jest fałszywa. Reichstag będzie zwołany, prawdopodobnie jeszcze przed Bożem Narodzeniem, aby nowe prawo mogło wejść w życie od Nowego Roku.

Prawo składać się będzie z kilku zaledwie punktów, przyczem główny nacisk położony będzie na przeprowadzenie go. Z przymusu pracy wykluczone będą kobiety.

Pod prawo podpadać będą tylko ci mężczyźni, którzy w armji nie służą i nie są czynni w ten czy inny sposób dla potrzeb wojska, aż do 60 lub 65 roku życia. Praca przymusowa będzie wynagradzana.

«Vorwärts» jest zdania, że nowe prawo pociągnie setki tysięcy ludzi do pracy. Samo przez się rozumie się, że wszyscy powołani do przymusowej pracy, poddani zostaną oględzinom lekarskim, które stwierdzą ich zdolność do pracy.

ROSJA.

Restytucja praw poselskich.

Do «Dnia» komunikują z kulałów Dumy, że kwestja restytucji praw poselskich i politycznych dla

byłych posłów do I Dumy, skazanych swego czasu za podpisanie znanej odezwy wyborczej, znajduje się znów na porządku dziennym zarówno tak w kołach parlamentarnych jak i rządowych. Sprawę tę podniesiono też oficjalnie w ministerjum spraw wewnętrznych. Według dotychczasowych dyspozycji w tej kwestji poczynionych, byli posłowie do pierwszej Dumy, pracujący dla celów obrony państwa, w razie dodatniej opinji o nich zwierzchników bezpośrednich, otrzymają z powrotem wszelkie utracone dawniej prawa. Pomiędzy nimi wymieniają i popularnego niegdys w całej Rosji i poza nią ks. P. Dolgorukowa.

KRONIKA.

KALENDARZYK.

Dziś: Grzegorza i Salomei

Jutro: Odon.

Pejtrze: Elżbiety.

Wschód słońca—o g. 7 m. 56.

Zachód słońca—o g. 3 m. 41.

Z WILNA.

— **Odczyt na wpisy.** W sobotę, d. 18 listopada, o godz. 5 wieczorem w sali szkoły p. A. Czarnowskiej przy ul. Gubernatorskiej 1, odbędzie się odczyt znanego w naszym mieście artysty malarza p. Stanisława Jarockiego, z dziedziny historii sztuki. Prelegent poda opis sztuki katakumbowej, bazylikowej, romańskiej,

gotyku, epoki odrodzenia itd. aż do naszych czasów. Będzie to naogół szkic drogi, po której kroczyła sztuka od chwili upadku klasycyzmu.

Odczyt ilustrowany będzie mnóstwem pięknych obrazów świetlnych.

Czysty dochód z odczytu przeznaczony jest na wpisy dla ucniów.

Nie wątpimy, że zarówno drogi naszym sercom cel odczytu oraz popularna osobistość prelegenta ściagną w sobotę wieczór znaczną ilość publiczności.

— **Koncert „Lutni”,** który odbędzie się w niedzielę zapowiada się b. dobrze. Rozpocznie się on o g. 5 ej. Program przedstawia się zajmująco ze względu na utwory przeznaczone do wykonania, jak i na wybonawców. Solistka wieczoru niedzielnego, p. L. Bukowska, wykona koncert E moll Chopina, w całości, z towarzyszeniem pełnej orkiestry. Orkiestra, złożona z 45 osób, odegra imponującą «Symfonię patetyczną» Czajkowskiego, najbardziej natchniony utwór tego autora.

Koncert zakończy śliczna suita Bizet'a «l'Arlesienne». Dyryguje p. A. Wyleżyński.

Bilety po cenach zwykłych są do nabycia w kancelarji «Lutni» od g. 5—8 wiecz.

— **Teatr niemiecki.**

Dziś w piątek «So'n Windhund». W sobotę pierwszy raz opereta «Walzertraum» z udziałem p. Marlowa z Straussteater z Wiednia. W niedzielę po południu «So'u Windhund». Wieczorem «Walzertraum».

KINO-TEATR „ARTYSTYCZNY”
Ś-to JERSKA 22.

Dziś nowy, wspaniały program. Pierwszy raz w Wilnie — **POLSKIE NADPISY.** dramat w 3-ch akt. z udziałem **detektywa Wilkinsa.** 1) Warunkowy testament, 2) Szalony pościg, 3) Wyrok losu. — **TANCERZE-RYWALE,** komedja w 2-ch aktach. — **Roztargniony chirurg,** komiczne. — **Kronika wojenna,** ostatnie wypadki. Kwartet pod kierownictwem p. CZERSKIĘGO. W sobotę i niedzielę od g. 1-iej do 4-tej ceny od 25 f.

KINE-MATO-GRAF „LUX”
Ś-to Jerska Nr. 11.
Właściciel J. Krubicz.

DZIŚ NIEZWYKLE ZAJMUJĄCY PROGRAM. **KRONIKA TY-GODNIOWA.** „**Jednooki rozbójnik**” wspaniały dramat z życia rozbójników indyjskich. — **Tajemnicza szafa,** kom. — **Willa djabełska,** feerja. Podczas przedstawienia gra orkiestra.

Wystawa Wileńskich Domów Pracy
UL. WIELKA Nr. 43.

Stała wystawa z demonstracjami i sprzedaż wyrobów rękodzielniczych. Z wysyłką także do Niemiec. Wystawa otwarta codziennie od 9—1 i od 3—7. We wtorki zamknięta. We środę, sobotę i niedzielę koncert w restauracji od 4—7.

Byli pruski poddany załatwia: próby, podania, tłumaczenia, korespondencje, rejestrację poniesionych strat, porady. **Karczowski, Zawalna II,** od 9—1. 223

Tanio pokoje oddzielne, tylko dla pań. **Bakszta 10—4, Glińska.** [221

Malarz poszukuje zajęcia, może liktować okna na zimę. **Żwirowa-Góra 11—2, Aleksjonko.** [226

ZARZĄD STOWARZ. SPOŻYWCZEGO „SOLIDARNOŚĆ”

podaje do wiadomości Sz. Członków, że dalszy ciąg Ogólnego Zebrania Członków Stowarzyszenia odbędzie się w niedzielę, 19 bm., w lokalu Klubu Bankowego, zauł. Bernardyński № 8, punktualnie o godz. 4-tej po poł. Porządek dzienny ogłoszony został w «Dzienniku Wileńskim» z dn. 3 bm. Ze względu na czas wojenny, Zebranie to odbędzie się w oznaczonym terminie niezależnie od ilości przybyłych nań Członków. Specjalne zawiadomienia rozsyłane Członkom nie będą. Sz. Członkowie proszeni są przy wejściu na Zebranie mieć przy sobie książeczki członkowskie lub kwit z opłacenia udziału.

Księgarnia J. Zapaśnik otrzymała na skład główny:

Krótki Katechizm,

czyli nauka, jak wierzyć i żyć potrzeba, **cena 15 f. z Historją Świątą — 20 fen.**

— Do nabycia we wszystkich księgarniach. —

PAPIERY PROCENTOWE i KUPONY kupuje a także wypisuje towary. **Józef Kędzierski,** Bonifraterska (Siemionowska) № 2 m. 2. 159

Krupy perłowe funt	67 f.
jęczmien. „	70 „
Makę gryczaną „	75 „
grochową „	65 „
GROCH „	60 „
RYŻ „	1,60 „
MANNE „	1,40 „
RYBĘ soloną „	1,10 „
MLEKO skoncentr.	3,— „
CZEKOLADĘ w proszku z cukrem do gotowania	4,80 „
AKAO owsiane	4,80 „
KAWĘ nienarkotyczną	1,— „
HERBATĘ prasowaną	3,50 „
KONSERWY i SACHARYNE	—
ŚWIECE i KARBID	—

poleca „Fortuna” Wileńska 20. 219

SZCZOTKI RYŻOWE

do szorowania podłóg i stołów, miotełki i szczotki do czyszczenia ubrania, szczotki do zamiatania w wielkim wyborze poleca

skład obić papierowych i szozotek

R. Rymkiewicz i S. Borkowski, Ś-to Jerska Nr. 9. (204

Wykwalifikowana krawcowa poszukuje pracy w prywatnym domu, robi kostjmy i suknie. Warunki na miejscu. Zauł. II-gi Ś to Jerski 4—17, od g. 3—6. Proście-wicz. [gr

Kto ryzykuje, wygrywa!
Wielka Hamburgska loterja państwowa.

Olbrzymie szanse daje Hamburgska loterja państwowa, której 3 cie ciągnięcie wkrótce odbędzie się.

MILJON MAREK

jest ew. największą wygraną, lub też jedna z następujących:

- 900,000 m., 890,000 m.
- 880,000 m., 870,000 m.
- 860,000 m., 850,000 m.

i t. d. specjalnie

- 500,000 m., 300,000 m.
- 200,000 m., 100,000 m.

i t. d. Dla wygrywającego ciągnięcia 3-ciej klasy wysyłam losy sprzedając po cenie urzędowej.

15 mk. 30 mk. 60 mk. za 1/4 losu za 1/2 losu za 1/1 los Największe wygrane 3—7 klasy wynoszą ew.

70,000 80,000 90,000 m.

MILJON MAREK.

oraz ew. Tabele wygranych oraz wygrane pieniądze zaraz po każdym ciągnięciu. Urzędowe plany zostaną bezpłatnie załączone lub nawet z góry wysłane. Zaleca się obstalować **większą ilość losów,** wać w takim razie szanse wygranej są o wiele znaczniejsze. Już 7 razy wypłaciłem moim klientom duże premje, ostatnio 2 razy w jednym roku. Ponieważ losy są bardzo poszukiwane i szybko są rozkupowane, radzę jaknajszybciej obstalowywać, najpóźniej do 25 listop.

JOS. DAMMANN,

HAMBURG, Königsstr. 15. Firma założona w 1851 r. Najstarsza i najbardziej znana główna kolekta. Oplatę najdogodniej przesyłać za pomocą przekazu pocztowego, listy kosztują 15 fen. [52

Ważne dla handlujących

TOREBKI

po 7 i 10 kop. funt do nabycia w D mu Pracy w Konwikcie, Ś-to Michalski № 10.